

cap. *Placuit*, prohibitionem esse factam intuitu religionis, et ad vitandum specimen vel periculum venditionis rei sacræ. Et ideo non dubito quin illa sit respectu Episcopi simonia, quia prohibita. Denique potest considerari illa quantitas olei, vel balsami, aut chrismatis, quæ expenditur in ipsamet unctione sacramentali, et hæc videtur esse invendibilis jure divino, et non ex natura rei, quod etiam sentit Scotus, quia ut sic est pars sacramenti et materia proxima ejus. Quod si quis dicat antecesserit posse peti a fidelibus, ut emant res necessarias ad hujusmodi materias conficiendas, nam hoc simoniacum non est, respondetur, jam hoc satis esse provisum per decimas et primitias, aliosque ecclesiasticos proventus, et ita sublatam esse omnem occasionem palliandi talem simoniam.

24. *Reliquiæ Sanctorum non possunt vendi sine simonia.* — Per hæc ergo satisfactum est difficultatibus omnibus, et ex dictis facile est judicare de aliis rebus sacræ, quæ sine speciali benedictione aut consecratione Ecclesiæ sanctæ esse censentur, et inter spiritualia numerantur. Hujusmodi sunt imagines, de quibus aliquid tetigimus. Item reliquiæ Sanctorum, quæ etiam sunt res sacræ, et invendibiles, ut a fortiori constat ex cap. ult. de Reliq. et vener. Sanct., et ibi notant Gloss., Abbas, et alii, et Sylvester, verb. *Reliquiæ*. Prohibetur enim ibi *ne reliquiæ exponantur venales*, ubi non solum prohibetur ne pretio transferantur in alterum, sed etiam ne cum illis fiat venalis quæstus, ostendendo illas propter pretium, respectu habito ad ipsas reliquias (quia nunc non agimus de labore, postea enim de illo generaliter tractabimus). In reliquiarum autem venditione non potest moraliter distingui materiale a formali, tum quia materiale non est æstimabile pretium secundum se spectatum, nec per relationem ad sanctam animam æstimari potest; tum etiam quia, sicut supra dicebamus de actibus sacramentalibus, ita ipsæ reliquiæ non possunt dici antecedenter annexæ rebus spiritualibus, sed secundum se esse suo modo spirituales, quia partes sunt sancti hominis, qui fuit templum vivum Spiritus Sancti. Quando vero contingit ipsas reliquias esse ornatas argento et auro, et ita donantur, clarum est absque simonia vendi totum illud ornamentum, quia illud materiale est, et extrinsecum valde ipsis reliquiis, et nihilominus cum proportione observare oportet, ne carius illud tabernaculum vendatur, propter habitudinem ad rem quam continet; sicut non liceret ven-

dere carius rosarium, eo quod per contactum ad varias reliquias videatur quodammodo sanctificatum, quia per hos omnes respectus venditur quod spirituale est. Denique in hoc ordine poni possunt libri Evangeliorum, Antiphonarum, et similes res, quæ sacræ censentur, quatenus deputatæ sunt specialiter divino cultui; nam materialiter vendi possunt, ut per se constat, nunquam tamen augendo pretium propter spirituales respectus, ut sæpe dictum est.

25. *Licentia vendendi res sacræ ratione materiæ non est extendenda ad profanas negotiationes.* — Denique propter ea quæ ex Soto retuli, non omitam advertere, hanc licentiam vendendi has res sacræ ratione materiæ, non esse extendendam ad profanas negotiationes, quæ sanctitati talium rerum injuriosæ sint; nam cum hæc sit præcipua ratio simoniæ, non poterit ab illius labe talis excessus excusari. Hinc, moraliter loquendo, censeo non esse licitum has res sacræ locare, quamvis non inveniatur prohibitum speciali jure positivo, quia per se loquendo magnam habet indecentiam, et aliqualem similitudinem habet prohibitio vendendi sepulturam in sacro; nam illa videtur esse quasi locatio quædam talis loci ad illum usum. Item alias posset parochus aliquid exigere, ut permittat aliquem facere sacrum in sua parochia, quasi locando illam ad eum usum: id autem turpe profecto esset. Similiter indecentissimum est locare calicem pro pretio ad sacrum faciendum, quia hoc est virtute vendere usum sacrum illius calicis. Nam locatio venditioni comparatur, quia in ea, licet non vendatur res, vendi tamen censetur usus rei; si ergo locatur res sacræ, cum non possit locari nisi ad usum sacrum, venditur sacer usus. Atque ita sentit etiam Ugolin. Tabien., 1, cap. 44, § 1, num. 3, verb. *Quoad primum casum*; addit vero limitationem dicens, *habito respectu ad ipsam materiæ, quæ usu consumitur, posse aliquid exigere*; quod ad summum esset verum potius per modum reparationis damni provenientis, quam per modum locationis. Ut ergo id locum habeat, oportet ut revera per talem actum res ipsa materialis, quæ sacræ est, deterioretur, et aliquantum consumatur, alioquin falsus esset titulus exactionis, et fictus. Moraliter autem non contingit tale detrimentum propter usum calicis, etiam sæpius repetitum; in aliis autem vestibus sacræ posset contingere, si frequens esset usus; pro uno autem vel alio actu considerabile non est.

26. *An sacræ possint aliquid exigere, ut pretiosiora vel mundiora vestimenta præbeant.* — Item non censeo approbandum, quod sacræ aut thesaurarii aliquid exigant, ut pretiosiora vel mundiora vestimenta, vel calices meliores præbeant ad sacrificandum, si illud exigant per modum pretii pro usu rerum sacrarum, secus si pro labore non debito, vel pro expensis quas in lavandis lineis vestibus faciunt, id petant; et adhuc isto modo procurandum est ut vitetur, quia semper habet speciem mali. Et similiter esse censeo contra sanctitatem talium rerum, ex illis negotiationem facere, emendo, verbi gratia, ab una ecclesia vestes sacræ, ut alio eas portando carius vendantur, et similia, quæ licet non sint aperte simoniaca, non possunt omnino excusari, quatenus illo modo res sacræ profanantur, et datur moralis occasio ad simonias committendas. Sæpe etiam in his actionibus poterit committi sacrilegium alterius rationis, etiamsi proprie simonia non sit. Ut si fur surripit ab ecclesia chrisma vel oleum sanctum, et illud vendit pretio proportionato ipsi oleo, non erit simoniacus; erit autem sacrilegus, quia ad hoc sufficit injuste vendere rem sacram materialiter, licet non vendatur, ut sacræ est, quod proprie ad simoniam spectat.

CAPUT XV.

UTRUM DIVINA OFFICIA SINT PROPRIA MATERIA SIMONIÆ. UBI DE ALIIS VIRTUTUM OPERIBUS.

1. *Quæ sint divina officia, et de quibus hic agendum sit.* — Divina officia (ut latius explicavi in 5 tom. tertiæ part., disp. 34, sect. 3), in generali significatione, actus sunt spirituales et ecclesiastici, et comprehendere possunt actus præcipuos potestatis ordinis, ut sacramenta, et maxime Missam. Hic vero solum loqui intendimus de actibus publicæ orationis, quæ in ecclesia fit, vel in horis canonicis, vel in exequiis mortuorum, vel in publicis processionibus, litanis, et si qui sunt alii similes actus. Agimus autem de illis separatim, quia, licet hæc officia a clericis proprie fiant, tamen non sunt proprie actus ordinum, nam sine ordinibus fieri possunt, imo et sub obligationem cadere, sicut moniales, religiosi nondum ordinati et beneficiati, ad horas canonicas recitandas obligantur, et in choro sæpe assistunt qui clerici non sunt. Et ita de his possunt esse speciales dubitandi rationes, et difficultates quas hic explicare necessarium est.

2. *Pars negativa proponitur.* — Videri ergo potest divina officia non pertinere ad simoniæ materiam. Primo, quia hæc officia nihil aliud sunt quam orationes quædam ad Deum: hæc autem orationes natura sua vendibiles sunt; ergo non sunt materia simoniæ. Major supponitur ex facto ipso, et ex dictis in materia de Interdicto, in d. disp. 34, nam, seclusis benedictionibus constitutivis, seu consecrationibus rerum sacrarum, reliqua, sive fiant per expressas petitiones, seu per modum benedictionum, omnia pertinent ad invocationem Dei, vel ad ejus laudem et gratiarum actionem, quæ omnia ad orationem reducuntur. Minor autem patet, quia oratio tantum est quidam actus humanus, cujus homo est dominus, et in quo ponit suum laborem et operam; ergo natura sua est actus pretio æstimabilis, sicut alii actus humani. Et confirmatur primo, quia suffragia mortuorum et funeralia pertinent ad hæc officia et orationes publicas, et tamen pro illis dari solent certa pretia; sic enim et testamento relinqui solet quantitas pecuniæ sub onere faciendi hæc vel illa officia, et cum religiosis fiunt pacta, ut eant ad funera pro tanta vel tanta quantitate, et super hoc fiunt conventiones et exactiones, non minus quam inter emptorem et venditorem, locatorem et conductorem, et idem fieri solet in processionibus publicis, et aliis orationibus communibus. Confirmatur secundo: nam orationes privatæ vendi possunt, ut videtur esse in usu; datur enim aliquid homini pauperi aut devoto, ut hoc vel illud recitet; ergo in orationibus publicis idem fieri potest. Confirmatur tertio, quia alias pro nullo actu virtutis aut misericordiæ exercendo posset pretium exigere, quia non est major ratio de hoc opere misericordiæ spiritualis, quæ est oratio, et de corporali opere sepeliendi mortuos, quam de omnibus aliis misericordiæ operibus. Consequens autem est durissimum, et contra communem usum Ecclesiæ, et contra rationem; nemo enim cogitur gratis exhibere beneficium. Confirmatur quarto, quia alias nec pro actionibus docendi, concionandi, et similibus, licitum esset pretium accipere, sed omnia hæc essent materia simoniæ, quod est valde rigorosum, et contra superius dicta c. 8, si hic cum proportionem applicentur.

3. *Resolvitur, divina officia esse materiam simoniæ.* — Nihilominus dicendum generaliter est, officia divina, prout in ecclesia fiunt ex ejus institutione, et per ministros ecclesiasticos, materiam propriam esse simoniam; ita

ut illa vendere vel emere simonia sit, contra divinum et naturale jus. Hæc est sententia communis omnium Doctorum in locis sæpe citatis, et præsertim D. Thomæ, dicto art. 3; et colligitur etiam ex generalibus prohibitionibus juris canonici, cap. *Ad nostram*, de Simon., ubi pro ministerio ecclesiastico aliquid recipi prohibetur: constat autem hæc divina officia, ecclesiastica ministeria esse; ergo. Et similes prohibitiones sumi possunt ex cap. *Cum in Ecclesia*, cap. *Non satis*, eod., et alias speciales statim afferemus, ex quibus etiam potest universalis colligi; tum quia non est major ratio de quibusdam quam de aliis; tum etiam quia non prohibentur, verbi gratia, exequia mortuorum, quia talia sunt, sed propter spiritualitatem quam habent, quæ omnibus divinis officiis communis est. Ratio ergo generalis est, quia hæc officia sunt quid spirituale, fere omnibus modis quibus spiritualitas potest in materia simoniæ reperiri; nam imprimis fiunt ex principio, ac potestate spirituali supernaturali, nam fiunt nomine Ecclesiæ, per potestatem ministerialem ab ea concessam et quasi delegatam, et ex suo genere requirunt fidem, et gratiam Spiritus Sancti, ut recte fiant. Unde etiam possunt talia opera dici in se spiritualia; nam, licet sensibili voce vel gestu fiant, informantur fide ac religione, et verum ac supernaturalem Dei cultum in se continent, et inde habent suam æstimationem et valorem, non temporalem, sed altioris ordinis. Denique etiam sunt suo modo causæ spirituales, quia ordinantur ad satisfaciendum Deo pro peccatis hominum, et impetrandam ab eo gratiam et alia beneficia, et ad excitandos ac disponendos animos fidelium ad virtutem. Est ergo hæc materia valde spiritualis, ac subinde natura sua invendibilis, et hoc est esse materiam simoniæ.

4. *Solvuntur argumenta.*—Hæc autem veritas magis elucescet descendendo ad particularia, quod fiet discurrendo per ea quæ in rationibus dubitandi tanguntur. Ad principalem ergo rationem respondemus, illam communem esse et sacramentis et sacramentalibus, quatenus in actionibus humanis consistunt. Nihil ergo obstat quod actus humani, si spirituales sint, et opera vel instrumenta divinæ gratiæ, inæstimabiles pretio sint, quia elevantur ad supernaturalem ordinem, et principaliter sunt ab Spiritu Sancto, et ad spirituales effectum ordinantur. Quod vero in illa ratione tangitur de labore et opera, in cap. 21 expendetur.

5. *Suffragia mortuorum vendi non possunt.*—Ad primam confirmationem, dicendum est etiam suffragia mortuorum esse officia divina et ecclesiastica, et in eis habere locum, generalem regulam propositam, imo hoc exemplo illam optime confirmari. Nam hæc suffragia vendi, vel pro eis pretium dari, maxime prohibitum est in cap. *Ad Apostolicam*, et capit. *Suam*, de Simon. Et colligitur ex cap. penult. de Simon., cum Gloss. ibi, et Doctoribus communiter, tum ibi, tum in dicto capite *Ad Apostolicam*; S. Thom., dicta quæst. 100, art. 3; Anton., dicto cap. quinto, § 22; Sot., d. quæst. 6, art. 2; Sylvester, Tabien., etc., verbo *Simonia*; Redoan., part. 1, cap. 30, num. 6, et 3 part., cap. 16, num. 34, cap. 18, a princip. Ratio est eadem, quia hæc suffragia spiritualia sunt, et ecclesiastica officia. Oportet tamen advertere, quod in principio capit. 8 admonuimus, nos nunc solum definire hoc officium esse materiam simoniæ, ita ut pretio illud æstimare simoniacum sit. At vero aliquid in illo vel pro illo accipere, honesto modo, et titulo, per se malum non est. Et hoc modo intelligenda sunt fieri, quæ in objectione proponuntur. Et si aliter fiant, non licent, vel quia simoniaca sunt natura sua, si ratio pretii pro orandi officio interveniat, vel quia esse possunt alias prohibita, vel injusta.

6. *Pro his stipendium licet accipere, non vero pretium.*—*Discrimen notandum inter clericos qui ex officio tenentur, et alios qui non tenentur.*—Unde etiam distinguere necesse est inter stipendium et pretium: nam illud licet, hoc non licet, ut infra suo loco explicabitur. Item distinguendum est inter id quod exigitur, vel quod sponte offertur, et inter id quod ex consuetudine offerendum est, vel quod ultra consuetudinem postulat. Spontaneæ enim oblationes non prohibentur, sed iniquæ exactiones. Consuetudines etiam præcipue observari præcipiuntur in dicto capite *Ad Apostolicam*. Modus autem petendi oblationes etiam consuetas præscribitur, ut ab omni specie mali absteineatur. De quibus oblationibus et de modis illas petendi, supra, tractat. 2, lib. 1, dictum est. Item distinguere oportet inter parochos, seu clericos omnes qui ex officio, vel ratione beneficii, tenentur funeralia defuncto exhibere, et alios adventitios qui vocantur, cum alias ibi inservire non teneantur. Prioribus enim non solum est prohibitum, pretium postulare, sed etiam novum stipendium vel sustentationem, præter consuetas oblationes,

debito tempore et modo. Unde si aliquid aliud exigant, graviter peccant, et simoniam committere præsumunt, quia non habent rationem petendi, et ideo mercedem propriam videntur postulare; et quamvis non intendant formaliter pretium, a malitia simoniæ non excusantur, propter irreverentiam quam per illammet exactionem faciunt divinis officiis, et quia exterius speciem simoniæ indebite præbent, ac denique quia jura hæc prohibent tanquam simoniaca. Et præterea peccant contra justitiam, quia injustum stipendium ab invitis exigunt. Alii vero clerici adventitii, seu voluntarii, licet pretium exigere non possint, stipendium tamen vel congruentem sustentationem petere possunt, nec peccant illam petendo antequam ministrent, nec fortasse de illa paciscendo, ut infra dicetur: hæc enim doctrina de omnibus his ministris generalis est.

7. *In funere, quidam actus sunt spirituales, alii non ita: pro spiritualibus non potest accipi pretium, pro aliis potest.*—*De confraternitatibus quid dicendum.*—Denique in funeribus distinguere oportet varios actus, qui non omnes spirituales sunt, et pro his qui spirituales non fuerint, licitum erit pretium exigere, ut verbi gratia, deferre corpus defuncti non pertinet ad ecclesiasticum officium, nec ad spirituale ministerium. Item corpus ipsum sepultura tradere, cooperire, et similia, corporalia sunt potius quam spiritualia; hæc igitur pretio æstimari possunt. Huc etiam spectant omnia quæ ad pompam funeris mere humanam ordinantur, ut tumultum facere, et ornare, mundare, etc. Spiritualia vero sunt omnia, quæ ad orationes vel ecclesiasticum officium pertinent, et quæ suffragiorum ecclesiasticorum nomine comprehenduntur, ut sunt psalmodia, litanie, lectiones, et antiphonæ, ac orationes, etc. Item huc pertinere videntur omnia quæ spectant ad pompam (ut ita dicam) spirituales, ut est processio clericorum, quæ fieri solet a domo defuncti ad ecclesiam, cum tota illa sit per modum suffragii et spiritualis auxilii; et ideo etiam clerici et religiosi non possunt per modum pretii aliquid accipere, secus per modum stipendii, aut etiam pro extraordinario labore, juxta ea quæ dicemus cap. 21. Et idem cum proportionem censeo dicendum de confraternitatibus, quæ comitari solent corpus defuncti; nam, licet personæ earum laicæ sint, tamen ad spirituales actionem ibi concurrunt, et ad auxilium animæ potius quam ad honorem humanum, et ideo quicquid reci-

piunt, spirituali modo debent recipere per modum congruæ sustentationis, vel elemosynæ, non per modum pretii. Juxta hæc ergo moderanda sunt quæ in secunda confirmatione obiciebantur, alias licita non erunt.

8. *Processiones habent rationem officii ecclesiastici, nec pro illis pretium potest accipi.*—Atque idem dicendum est de aliis ecclesiasticis processibus, quæ publice fieri solent, vel ad venerationem festorum aut Sanctorum, vel ad impetranda a Deo auxilia pro communibus necessitatibus, prout fiunt vel in ordinariis diebus litaniarum, vel interdum extraordinarie, juxta occurrentes necessitates. Omnes enim illæ processiones habent rationem ecclesiastici officii, et ideo ministri earum suas spirituales actiones vendere non possunt, nec aliquid exigere, si ex officio ad id tenentur; si vero non tenentur, possunt quidem ex altari edere, non tamen aliquid tanquam pretium accipere propter eandem causam, quia tota illa actio spiritualis est. Idemque dicendum est de omnibus qui aliquem concursum ad illas actiones habent, sive deferendo crucem, sive thronum, in quo reliquæ vel imagines Sanctorum ponuntur, et multo magis si ipsum corpus Dominicum deferatur: quia omnia hæc spiritualiter fiunt, et ad finem spirituales vel excitandi fideles ad devotionem, vel honorandi Deum et Sanctos, et auxilium ab eis impetrandum, ordinantur.

9. *Quomodo oratio privata sit materia simoniæ.*—In secunda confirmatione, petebatur an orationes private sint materia simoniæ. Ad quod breviter dicendum est, si oratio consideretur ut est vel impetratoria, vel satisfactoria, vel meritoria de congruo pro eo pro quo funditur, esse materiam simoniæ, ita ut si sub ea ratione vendatur, aut pretio ematur, committatur simonia. Hæc est sententia Div. Thomæ, art. 3, ad 2, quam omnes recipiunt. Et probatur, quia sub illa consideratione est res mere spiritualis; nam et a divina gratia procedit, et in sua utilitate et efficacia, in illa omnino nititur, et ad effectum spirituales pertinentem ad bonum animæ ordinatur. Habet ergo omnia quæ in materia simoniæ omnino propria desiderari possunt: unde quoad hoc eadem ratio est de his orationibus, quæ de publicis. Nam, licet jura canonica de his orationibus privatis, quoad hanc partem nullam faciant mentionem vel prohibitionem, quia non erat ita necessaria, sicut in publicis ministeriis ecclesiasticis, nihilominus quod spectat ad jus divinum et naturale, idem omnino in utrisque

invenitur, ut ratio facta probat. Unde ad illam confirmationem, dicendum est illam consuetudinem, ut honesta sit, ita esse intelligendam, ut id quod datur, non sit per modum pretii, sed per modum eleemosynæ, quæ ad sustentationem orantis aliquid juvet, vel etiam per modum stipendii, maxime si oratio diuturna sit.

10. *An actus virtutum vendi possint.* — Simile modo expediendum est quod in tertia confirmatione petitur, an virtutum actus vendi possint, quatenus ab uno in alterius utilitatem fiunt. Duobus enim modis possunt actus virtutum fieri in alterius utilitatem, scilicet vel in utilitatem spiritualem, vel corporalem; quæ duplex consideratio non habet locum in oratione, et ideo non fuit in illa necessaria. Nam, licet oratio possit ordinari ad obtinendam a Deo aliquam temporalem vel corporalem utilitatem, nihilominus ipsa oratio non confert ad obtinendum illum effectum, nisi spiritualiter, et ut donum gratuitum, et ideo nec dicitur corporaliter juvare, nec sub illa ratione pretio æstimari potest. At vero per opera misericordiæ possumus juvare proximum corporaliter, non impetrando, sed præstando illi beneficium, seu servitium corporale: per eadem vero opera, ut sunt apud Deum aliquo modo meritoria, et per opera temperantiæ, ut jejunii, vel per alia opera pœnitentiæ, ut satisfactoria sunt, possumus spiritualiter proximo prodesse. Priori ergo consideratione possunt talia opera pretio æstimari, ut per se notum est, et constat ex usu et ratione, quia sunt bona corporalia et temporalia, alias nullæ actiones humanæ pretio essent æstimabiles. Item talia opera ut sic per vires naturæ fiunt, et per easdem conferunt utilitatem ob quam pretio æstimantur, unde nec ex parte principii, nec ex parte termini, nec in suo esse habent spiritualitatem. Quod vero contingat ab operante fieri in gratia, et ex gratia, ac modo supernaturali ex parte actus interni, est per accidens, nec immutat corporalis operis naturam. Posteriori autem modo talia opera erunt materia simoniæ, si vendantur, quia ut sic sunt spiritualia, et in eis omnino procedit eodem modo ratio de oratione facta. Alia, quæ in ultima confirmatione tanguntur, infra, cap. 18, tractabuntur.

CAPUT XVI.

UTRUM ACTUS SPIRITUALES, SOLI OPERANTI UTILES,
UT SIC POSSINT ESSE MATERIA SIMONIÆ.

1. *Hostiensis opinio impugnatur.* — *Abbatis sententia.* — Quæstio est valde controversa inter Doctores, an sit licitum dare alicui pecuniam, vel quid simile, ut fiat Christianus vel religiosus, vel ut sacramenta frequentet, et similia. In qua quæstione varie loquuntur Canonistæ, utunturque variis distinctionibus. Hostiensis, in cap. *Dilectus*, 2, de Simon., num. 1 et 2, distinguit inter necessaria ad salutem, ut est Baptismus, et alia non necessaria, ut religio. Et in prioribus dicit posse aliquid dari, etiam sub conditione et pacto, ut recipiatur Baptismus; in posterioribus negat. Rationem autem differentiæ non reddit, nec videtur posse dari. Quia non minus est spiritualis et supernaturalis actus ad salutem necessarius, quam non necessarius, seu qui est in consilio; si ergo per illam dationem emittitur vel venditur talis actus, in utroque erit æque malum; si vero non emittitur nec venditur, in neutro erit malum. Aliter distinguit Abbas, in dicto cap. *Cum in Ecclesie*, num. 7. Nam si pecunia detur vel promittatur solum ad removendum obstaculum conversionis, licite datur vel promittitur; si vero detur ut illud sit motivum operandi, vel veniendi ad fidem, id non licet. Et hoc sequitur Gulielm. Redoan., 3 part., cap. 5, num. 23.

2. *Declaratur prima pars hujus sententiæ, et approbatur.* — Declaratur prius membrum, nam interdum infidelis non suscipit Baptismum, quia timet paupertatem, ut si derelicturus sit patriam, vel quia est Judæus oneratus usuris, et timet restitutionem. In his ergo casibus, ait Abbas licitum esse, vel remittere usuras, si quis habeat ad hoc potestatem, vel offerre necessaria ad vitam, etiamsi patriam relinquat, vel offerre pecunias quibus solvat debita, et sic de aliis impedimentis. Quæ opinio quoad hanc partem mihi valde placet, dummodo non fiat pactum, ut statim dicam, nam in reliquo, illud est opus magnæ charitatis, et non habet umbram simoniæ, quia nulla est ratio pretii ibi considerata, sed tantum tolluntur impedimenta. Nec etiam est ibi periculum fictæ conversionis, nam supponitur quis affectus et dispositus ad conversionem, sed impediri ab executione propter tale impedimentum; vel certe licet non supponatur, præ-

videri potest illam occasionem et timorem humanum impedire dispositionem; licitum est ergo timorem illum auferre: nam, eo ipso quod datur aliquid ad tollendum obstaculum, satis declaratur illam non esse futuram rationem conversionis, sed aliam altiorem. Quoad hanc ergo partem, verissima est sententia Abbatis, et eam sequuntur ibi Felinus, et Archidiaconus, Turrec., in d. c. *Quam pio*, Angel., Sylvester, et omnes citandi. At vero divisio Abbatis, quoad aliud membrum, nec est adæquata, nec ratio ejus pertinet per se ad simoniam, ut patebit.

3. *Duo modi, quibus aliquid dari potest intuitu conversionis, expenduntur.* — Dico ergo duobus modis posse aliquid dari alteri intuitu conversionis ejus, vel ut aliquid pertinens ad suam spiritualem salutem faciat. Primo, dando illud cum pacto expresso vel subintellecto: Do ut facias, ita ut qui recipit, promittat, et se obliget ex vi muneris. Secundo, dando simpliciter, vel eleemosynam faciendo, aut signa amicitiae ostendendo, ut alter paulatim bene affectus reddatur, et ad bonum faciendum facilius inducatur et inclinetur. Quando fit donatio hoc posteriori modo, licitum est allicere animum proximi ad conversionem, vel ad quodcumque exercitium virtutis, donis ac beneficiis. Et hoc expresse docuerunt Glossa, in dicto cap. *Quam pio*, et in cap. *Debet*, 23, quæst. 4, et in dicto cap. *Dilectus*, 2, de Simon. Quibus in locis consentiunt Doctores, et alii supra citati, et D. Thom. 2. 2, quæst. 100, art. 3, ad 4, et ibi Soto, et alii; et Medin., c. de Restit., quæst. 27, ad 4, et alii infra referendi. Et hoc probant jura in dicto c. *Debet*, ubi ait Augustinus unumquemque debere proximum ad Dei cultum adducere, non solum doctrina et disciplina, sed etiam beneficentiæ consolatione, id est, donis et beneficiis. Idemque sumitur saltem a simili ex Gregorio, in cap. *Qui sincera*, dist. 45, et ex aliis infra referendis. Ratio vero est, quia hoc non potest esse simoniacum, quia ibi non intervenit pactum, nec ratio pretii vel emptionis, sed liberalis donatio, et acceptio: illa vero intentio dandi, ut alter invitetur facilius ad virtutem, optima est; nulla ergo malitia, per se loquendo, hic intervenit.

4. Solum est cavendum ne tantus sit excessus in hujusmodi muneribus, ut tacite videatur alter ita moveri, ut principaliter trahatur ad fidem vel confessionem propter respectum humanum, aut ne videatur ingratus benefactori suo, vel ne careat illa commoditate: jam

enim tunc per excessum posset in hoc peccari. Sic enim licitum est precibus aliquem attrahere ad baptismum, pœnitentiam, vel religionem; tamen non debent esse preces adeo importunæ, ut moralem vim cogendi habere videantur; quia tunc exponitur alter, qui rogatur, periculo fictionis aut inconstantiae, et tunc posset esse actio peccaminosa, etiamsi proprie non esset simoniaca. Atque hinc etiam fit ut, licet is, cui talia munera donantur, intelligat quo fine et qua spe dentur ab alio, non peccet, nec sit simoniacus illa recipiendo, quia non accipit ut pretium, sed ut liberale donum, licet cum ea spe datum; nam etiam illa spes simoniaca non est, ut bene notavit supra Medin.; et similiter, si ille qui recipit donum, postea operetur actum virtutis cum respectu ad donum, ut sit alteri gratus, vel ut ei obsequatur, vel certe cum spe doni, si illud nondum recepit, nec est simoniacus ob eandem rationem, nec peccat, si non excludat proprium motivum virtutis, sed solum alio juvetur.

5. *An alius modus faciendi donationem cum pacto expresso illicitus sit.* — *Pars affirmans proponitur.* — At vero quando fit donatio, vel promissio priori modo, cum pacto vel conditione expressa, est major difficultas et controversia. Nam tale pactum nunquam licere tradit Bonif., in d. c. *Quam pio*, ubi prius posita quæstione simili, anxium se et dubium ostendit, nec videtur ironice loqui, ut Glos. dicit, sed serio, ut patet ex illis verbis, *Deum testificor*, etc., quia hoc juramenti genus non bene cadit super locutionem ironicam. Vere ergo affirmabat se esse anxium, fortasse tamen non propter magnitudinem quæstionis, sed quia timebat illos contristare, et ideo de modo respondendi dubitabat. Tandem vero hujusmodi pacta improbat, dicitque se nunquam legisse, Apostolos hoc modo invitasse homines ad fidem ac religionem. Quod secundo roboratur ex generalibus regulis juris, quod omnia pacta, et exactiones, seu conventiones in materia spirituali, reprobatae sunt, c. ultim. de Pactis, cap. *Quæsitum*, de Rer. permut., et in eod., cap. *Quam pio*. Constat autem materiam hujus promissionis aut largitionis spiritualem esse, qualis est receptio Baptismi, vel ingressus religionis; et eadem ratio est de cæteris operibus virtutum, solum ea spectando quatenus spiritualia sunt, et ad salutem proficua; ita enim in casu proposito spectantur. Quod autem emantur in utilitatem operantis, vel alterius, non videtur referre, quia semper manent